

Motion till riksdagen 2022/23:705

av **Markus Wiechel (SD)**

Reformering av utnämningmakten

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en reformering av utnämningmakten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige är vi lyckligt lottade då vi ur ett internationellt perspektiv är förhållandevis förskonade från korruption. I Sverige är det ytterst ovanligt att personer, i synnerhet myndighetspersoner, ger och tar emot mutor. Faktum är att bara tre länder, Danmark, Finland och Nya Zeeland, har bättre poäng enligt Transparency Internationals rankning över korruption för år 2021. Sverige har dock tappat i rankningen, från 89 poäng 2015 till 85 poäng de senaste åren fram till 2021. Medan det står still för Sverige ser vi samtidigt hur såväl Finland som Norge har ökat sina poäng. Det finns med andra ord potential att också i vårt land ytterligare bekämpa korruptionen.

Det finns inte någon enhetlig definition av begreppet korruption. En vanligt förekommande definition är dock att någon utnyttjar sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egen eller annans vinning. Vad som då blir en aning frustrerande för allmänheten är när en person som till synes inte har en tillräckligt stark koppling till exempelvis en viss myndighet ändå blir utsedd till myndighetschef där, enbart för att den känner rätt personer eller har arbetat lojalt för rätt personer i något annat sammanhang. För att tala klarspråk har politikens utnämningmakt, d.v.s. makten att kunna tillsätta höga chefer eller styrelsemedlemmar inom myndighetsvärlden, kommit att skapa tvivel inom flera verksamheter. Exempelvis blev det tidigare statsrådet Per Ohlsson Fridh (MP) generaldirektör på Folke Bernadotteakademin, vilket nära på innebar att han utsåg sig själv då det var han själv som ledde rekryteringsprocessen. Ett annat exempel är Carin Jämtin (S) som tidigare varit partisekreterare för Socialdemokraterna, som blev chef för biståndsmyndigheten Sida, utan att hon klarade de formella kvalifikationer som man från myndigheten hade ställt upp för denna roll.

Många menar att kvaliteten på arbetet inom myndigheterna har tagit skada när de i många fall används som reträttposter åt partiveteraner, vilket naturligtvis drabbar hela samhället. Det faktum att så många opolitiska tjänster tilldelats personer med regeringstrogen partibok, i alla fall under socialdemokratiska regeringar, visar att det krävs en ändring. Grundlagen slår som bekant fast att opolitiska tjänster i staten ska tilldelas efter förtjänst och skicklighet, inte efter partiloyalitet. Vad vi sett under flera regeringar är att dessa statliga poster snarare använts som reträttposter för trogna partister, snarare än att de tilldelats personer som erbjuder myndigheterna rätt kompetens och erfarenhet. Vidare ser vi hur chefer utnämns utan att där finns en öppen process och utan motivering.

Tankesmedjan Timbro genomförde en genomgång av regeringens utnämningar under två mandatperioder (2014–2022). I denna står det klart att 26 socialdemokrater hade fått nytt jobb som myndighetschefer under S-regeringarna Löfven/Andersson. Det innebär fler än från alla andra partier, sammanlagt. Därtill visade det sig att socialdemokrater hade fått jobben på de största myndigheterna, vilket innebar att om man valde att vikta efter myndigheternas storlek, skulle 90 procent av cheferna med politisk bakgrund vara socialdemokrater. Denna siffra visar med all önskvärd tydlighet att tillsättandet inte baseras på kompetens eller lämplighet och att det därför krävs en ordentlig reformering så att myndigheterna blir så bra som möjligt. De ska trots allt vara till för allmänheten, och inte för partierna.

Att ha ett politiskt engagemang bakom sig ska naturligtvis inte innebära ett hinder för att gå vidare och arbeta i en myndighet. Det måste dock vara meriter och inte partibok som räknas där olika kandidater konkurrerar om platsen på lika villkor. Det krävs därför en reformering av utnämningmakten i syfte att få till en ny och öppen rekryteringsprocess där kompetens och lämplighet ligget i fokus för tillsättandet av viktiga positioner till myndigheterna.

Markus Wiechel (SD)